

גם פאת שדהו, ואפי"ה העני לא יפסיד, כי עבור הפאה יניח לו ללקוט גם הלקט של בעה"ב, אפי"ה לא יעשה כן כי מלבד טעם הנגלה שהוא לטובת העני, יש עוד דברים בגיו במצות תוה"ק, ולכן לא ישנה ממה שכתוב בתורה, וז"ש לא תכלה פאת שדך באמרך כי עבור זה לקט קצירך לא תלקט.

לא תגנבו וגו', ויש לדקדק מדוע בעשרת הדברות נאמר לא תגנב בלשון יחיד, וכאן נאמר לא תגנבו בלשון רבים, ואמרתי ע"ד הלצה כי שם בעשרת הדברות מדבר בגנב פרטי לכן נאמר לא תגנב בלשון יחיד, וכאן מדבר הכתוב בצבור (כי פרשה זו נאמרה בהקהל) שלא יגנבו . . . וכמה קטטות ושפי"ד היו בשנה הזאת (תרצ"ב) בווארשא ע"י מנהיגי הצבור הלאומיים שם שהרבו למעול בכספי הצדקה, ובקושי גדול ומלחמת תנופה עלה ביד החרדים לדבר ה' לסלקם, ובמדה"י פ"ק ראיתי בכמה מוסדות מנהיגים בודים, וכלי קודש רשעים גמורים, היודעים לשחד ולהחניף, עושים מה שלבם חפץ עם כספי הצדקה והחסד, וכאשר יגיע יום הבחירות יעפו ולא יגעו לרכו סביבם כל עורב למינהו להגן עליהם שלא יזיוזם מן הזוזים, ולבחור דוקא נעדרי דעת לבקר מעשה הפקידים, והמסוגלים להשתחרר בכבוד או ממון, ולהרחיק באמצעים שונים כל ישרי לב מהנהגת הצבור, ואוי לו להרב אם יעז לבקר מעשיהם הרעים, של הפושעים וחטאים, ולבריונים כאלה העושים מעשה חמס ושוד עניים בצבור . . . אמרה תורה לא תגנבו . . . (בלשון רבים) ועיון חקרי הלכות מ"ש בזה.

לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך אני ה', וקשה דהאי "בעמך" מיותר, דהול"ל לא תלך רכיל ולא תעמוד על דם רעך, וי"ל כי יש ב' מינים הולכי רכיל, האחד הולך ומספר למי שנוגע הרכילות, והשני אינו מוליך בעצמו הרכילות להאיש שאליו נוגע הדבר, רק מספר לאחרים והם הולכים ומספרים להאיש, והתורה רמזה שגם זה אסור כמו הראשון, וז"ש לא תלך רכיל "בעמך" באמצעות עמך, שהדברים מתגלגלים ע"י השומעים מזה לזה עד שמגיעים לאוזן הנוגע בדבר, ואף שאתה בעצמך לא עשית זאת, אך אני ה' הודע תעלומות מי שגרם להלך רכיל ופורע ממנו כאלו הוא בעצמו עשה זאת (כעין זה באוה"ח) ורק במקום שנוגע להציל חבירו ע"י שיודיעו להשמר מן המכשול שהכינו לו, זהו מותר, וגם חיוב "לא תעמוד על דם רעך" ואין בזה אסור רכילות, וכמו יהונתן שהגיד לדוד כי שאול אביו מבקש להמיתו (ש"א י"ט) ומה שעשה אח"כ יהונתן הסימן עם חצים (ש"א כ"ב א) ולא אמר לו בפירוש, שמעתי בשם רבינו הגדול הגר"א ז"ל כי כל מאי דאפשר למעט בלשה"ר צריכים למעט להקטין האסור גם במקום שמותר, ואם אפשר ע"י רמז טפי עדיף.

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. הא דכתב עמיתך ולא לשון אחיך דפתח בו הכתוב, כ' הרש"ד ז"ל עפ"י מ"ש הרמב"ם פ"ו מהל' דעות ה"ו כשתוטא איש לאיש לא ישטמנו וישתוק וכו' אלא מצוה עליו להודיעו ולומר לו למה עשית לי כך וכך ולמה חטאת לי בדבר פלוני, ושם הלכה ט', מי שחטא עליו חבירו ולא רצה להוכיחו ולא לדבר לו שהיה החוטא הדיוט ביותר, או שהיה דעתו משובשת ומחל לו בלבו ולא שטמו ולא הוכיחו, הרי זה מדת חסידות, ולא הקפידה תורה אלא על המשטמה עכ"ל, משמע מזה שאם היה החוטא אדם חשוב אז גם מדת חסידות ליכא שלא יוכיחו, אלא מצוה להוכיחו, שאם החוטא אדם שפל ומשובש אין תועלת בתוכחה, משא"כ אם הוא אדם חשוב, וז"ש לא תשנא את אחיך בלבבך. והוא כולל כל אדם שהמשטמה אסורה בכל.